

نجم‌الدین کبری دارای اعتقادات شیعی دوازده امامی بود

غیر از نجم‌الدین کبری، مریدان، شاگردان و حلقه مرتبط با وی، کمتر سلسله‌ای از اهل عرفان را می‌شناسیم که اعتقاد به امامت داشته باشد و به این قوت درباره ۱۲ امام (ع) صحبت کند.

غیر از نجم‌الدین کبری، مریدان، شاگردان و حلقه مرتبط با وی، کمتر سلسله‌ای از اهل عرفان را می‌شناسیم که اعتقاد به امامت داشته باشد و به این قوت درباره ۱۲ امام (ع) صحبت کند.

به گزارش خبرگزاری مهر، مراسم بزرگداشت هشتصدمین سال زندگی فعال نجم‌الدین کبری، عارف و دانشمند ایرانی، بعد از ظهر سه‌شنبه ۱۲ اسفندماه در محل سالن اجتماعات کمیسیون ملی یونسکو در ایران، برگزار شد.

این آیین بزرگداشت به همت اداره کل سازمان‌های بین‌المللی و موافقت‌نامه‌های فرهنگی این سازمان و با همکاری کمیسیون ملی یونسکو در ایران، کتابخانه و موزه ملک و موسسه فرهنگی اکو، به مناسبت ثبت جهانی دانشمند ایرانی نجم‌الدین کبری، در تقویم مشاهیر ۱۵-۲۰۱۴ یونسکو، با حضور جمعی از عرفان‌پژوهان و علاقمندان به حوزه عرفان، برگزار شد.

در این نشست قهرمان سلیمانی، معاون پژوهشی و آموزشی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، محمدرضا سعیدآبادی، دبیرکل کمیسیون ملی یونسکو در ایران، عبدالمهدی مستکین، مدیر بخش فرهنگ کمیسیون ملی یونسکو در ایران، احمد پاکتچی، مسئول بخش ادیان دایره‌المعارف بزرگ اسلامی، کاظم محمدی، پژوهش‌گر عرفان و آثار نجم‌الدین کبری، محمدحسین حکمت‌فر، عرفان‌پژوه برجسته ایرانی و شهروز فلاحت‌پیشه، مدیرکل سازمان‌های بین‌المللی و موافقت‌نامه‌های فرهنگی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، سخنرانی کردند.

در آغاز این مراسم، عبدالمهدی مستکین، مدیر بخش فرهنگ کمیسیون ملی یونسکو در ایران، در سخنانی کوتاه درباره اقدام یونسکو برای ثبت مشاهیر کشورها گفت: سازمان جهانی یونسکو هر دو سال یک بار، با همکاری کمیسیون‌های ملی یونسکو، اقدام به ثبت برجسته‌ترین چهره‌های جهانی می‌کند و از آنجا که ایران یکی از گنجینه‌های زایش و پرورش مشاهیر در دنیاست، اهمیتی جدی در این خصوص انجام داده‌ایم که منجر به ثبت ۳۰ تن از شخصیت‌های علمی، عرفانی و ادبی در این برنامه شده است.

حلقه پیوستگی جان‌های مشتاق

پس از آن، قهرمان سلیمانی، معاون پژوهشی و آموزشی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، به عنوان یکی از سخنرانان اصلی این برنامه، از نجم‌الدین کبری به عنوان مردی یاد کرد که جان مشتاقان را از شرق جغرافیای عالم اسلام تا غرب این قلمرو، سیراب کرد و حلقه پیوستگی جان‌های مشتاق و مستعد بود.

وی با تأکید بر اینکه نقش نجم‌الدین کبری در قلمرو فرهنگ ایران انکارناپذیر است، افزود: تأیید یونسکو بر بزرگداشت نجم‌الدین کبری، به این معناست که وی نزد وجدان فرهنگی جامعه جهانی، مقبولیت دارد.

سلیمانی ادامه داد: افراد در بستر تاریخ تولد و مرگ دارند که گاهی در معرض داور و وجدان عمومی گذاشته می‌شود. نجم‌الدین کبری، شاید در زمره معدود افرادی باشد که در وجدان عمومی فرهنگ ایران‌زمین، کارنامه کاملاً مثبتی دارد. به همین دلیل در خصوص مرگ وی هم نوشته‌اند که در فتنه مغول کشته شد که به نظر با واقعیت‌های تاریخی همخوانی ندارد.

وی افزود: در حقیقت، وجدان عمومی مرگ شیخ نجم‌الدین را در جایگاه مرگ عادی قرار نمی‌دهند و برای او شهادت، خواسته است. حافظه تاریخی و عمومی ایران بر نمی‌تابد که مردی چون نجم‌الدین کبری به مرگ عادی بمیرد و برای همین، وی را شهید می‌نامند. این اتفاق در خصوص بسیاری از چهره‌های فرهنگی ایران، رخ داده است.

معاون پژوهشی و آموزشی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، با یادآوری جایگاه مولانا و جایگاه امام فخر رازی، گفت: امام فخر رازی دانشمند برجسته‌ای در قلمرو ایران است؛ ولی چون در نقطه مقابل مولانا قرار دارد، در دادگاه وجدان عمومی شکست‌خورده است و جایگاهی ندارد.

سلیمانی سخنان خود را اینگونه به پایان برد: درهایی که نجم‌الدین کبری از آن صحبت می‌کرد، امروز بسته هستند. درهایی به نام الفت و همزیستی که دنیا به شدت نیازمند آن است و توجه یونسکو به شیخ نجم‌الدین، می‌تواند پیونددهنده‌ای باشد برای جوامع مختلف که این درها را به روی خود بگشایند.

مشاهیر دستاویزی برای افتراق نباشند

در ادامه محمدرضا سعیدآبادی، دبیرکل کمیسیون ملی یونسکو در ایران، در سخنانی که اهمیت ثبت مشاهیر دنیا را نشان می‌داد، گفت: از فعالیت‌های یونسکو که ما آن را دنبال می‌کنیم، ثبت مشاهیر ایران‌زمین است؛ اما نباید بعد از ثبت این بزرگان، کار را تمام شده تلقی کنیم.

وی با قدردانی از سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی به دلیل اهتمام ویژه در بزرگداشت مشاهیر ایران‌زمین، یکی از دلایل این رویکرد را وجود نقیصه در فعالیت‌های سازمان‌های مرتبط با معرفی مشاهیر ایرانی دانست و گفت: یکی از نقیصه‌ها این است که به راحتی از کنار بزرگان خود رد می‌شویم.

سعیدآبادي همچنین با بیان اینکه به رغم وجود مشکلات شکلي، محتوایی و معدودیتی، تاکنون ۳۰ تن از بزرگان و شاهیر ایران در تقویم یونسکو ثبت شده‌اند، اظهار کرد: یونسکو دو موضوع صلح و توسعه را پیگیری می‌کند. صلح مورد نظر یونسکو، ریشه در ذهن و اندیشه جامعه جهانی دارد و در ذهن تک تک ما انسان‌ها شکل می‌گیرد.

وی افزود: در توسعه نیز باید به مواردی همچون تنوع فرهنگی، میراث فرهنگی ناملموس و مشاهیر، ثبت آثار جهانی و میراث فرهنگی و هم‌افزایی فرهنگی، توجه کنیم. این را نیز بدانیم که فرهنگ‌ها در تعامل هستند و با هم داد و ستد می‌کنند. بزرگان و اندیشمندان هم پشتوانه‌های مناسبی برای این داد و ستد فرهنگی هستند.

دبیرکل کمیسیون ملی یونسکو در ایران در پایان گفت: باید دقت کنیم که مشاهیر ما نباید دستاویزی برای افتراق باشند. به عنوان ایران و سازمان‌های مرتبط در ایران، باید بیش از پیش در ثبت مشاهیر کوشا باشیم؛ ولی نباید به گونه‌ای عمل کنیم و عکس‌العمل نشان دهیم که مشاهیر، باعث افتراق شوند که البته نیازمند هوش و ذکاوت در این حوزه است.

معتقدان به ۱۲ امام

در ادامه کاظم محمدی، پژوهش‌گر عرفان و آثار نجم‌الدین کبری در سخنانی به معرفی کوتاه از شیخ نجم‌الدین کبری پرداخت و گفت: مهم‌ترین اثر شیخ نجم‌الدین، کتاب فواید است که شاید هیچ کتابی به اندازه آن کتاب، کارگاہی و کاربردی نباشد. کتاب فواید آغازی استثنایی دارد. علیرغم اینکه برای خود نوشته شده است، مخاطب بیرونی دارد.

محمدی، همچنین گفت: در این کتاب شیخ توصیه می‌کند که با چشمان بسته به عالم نگاه کنیم. این مهم‌ترین آموزه شیخ و آغازگر تئوری رنگ و نور در عرفان است.

این پژوهش‌گر حوزه عرفان در پایان سخنان خود با تأکید بر اینکه شیخ نجم‌الدین کبری، دارای اعتقادات شیعی بود و از امام زمان (عج) به عنوان ولی‌الله اعظم نام می‌برد، گفت: غیر از نجم‌الدین کبری، مریدان، شاگردان و حلقه مرتبط با وی، کمتر سلسله‌ای از اهل عرفان را می‌شناسیم که اعتقاد به امامت داشته باشد و به این قوت درباره ۱۲ امام (ع) صحبت کند.

شوق، محبت و عشق

پس از آن، احمد پاکتچی، مسئول بخش ادیان دایره‌المعارف بزرگ اسلامی، در سخنان خود، شوق، محبت و عشق در نجم‌الدین کبری را تحلیل کرد. وی گفت: شیخ نجم‌الدین کبری، همچنانکه شاگردان خاص و مریدان خود را داشت و آنها را آموزش می‌داد، به فکر عامه مردم نیز بود و برای آنها برنامه داشت.

وی افزود: از مواردی که می‌توان ردپای این نوع مواضع شیخ نجم‌الدین را یافت، جایی است که درباره نفخ روح الهی انسان صحبت می‌کند. وی معتقد است که آیه ۹ سوره سجده به این معنا نیست که خداوند از روح خود تنها به انبیا و اولیای الهی، دمیده است؛ بلکه از روح الهی بر روح تمامی انسان‌ها دمیده شده است و در این خصوص بر کسی ستمی وارد نشده است. پاکتچی در ادامه سخنان خود اظهار کرد: شوق (طلب کردن)، محبت (پیوستن) و عشق (مستغرق شدن)، از ارکان مورد علاقه شیخ است که بسیاری از نظریات خود را با استفاده از آن بیان می‌کرد.

شیخ شهید

محمدحسین حکمت‌فر، عرفان‌پژوه برجسته ایرانی، دیگر سخنران این مراسم بود. وی در سخنان خود با اشاره به اینکه هر عالم بزرگی، استادی هم داشته است، به معرفی اساتید شیخ نجم‌الدین کبری پرداخت. وی در این باره گفت: در عالم عرفان، ۴ خرقه وجود دارد. خرقه تبرک، خرقه ارشاد، خرقه ذکر و خرقه صحبت. شیخ نجم‌الدین در خدمت پیران و مشایخ زیادی بود و از دست بسیاری از آنها خرقه گرفت.

وی افزود: بابا فرج تبریزی، شیخ روزبهان وزان مصری، شیخ عمار یاسر بدلیسی و شیخ اسماعیل قصری، اساتید نجم‌الدین کبری بودند؛ اما خرقه ارشادی و اصلی را از شیخ اسماعیل قصری گرفت که مدرسه‌ای در شهر دزفول داشت و هم‌اکنون هم بقعه و آرامگاهش در دزفول است.

این عرفان‌پژوه ادامه داد: شیخ اسماعیل قصری دوازدهمین شیخ سلسله کمیلیه بود و شیخ نجم‌الدین کبری هم به نیت این شیوخ، ۱۲ مرید خاصه داشت. همچنین تا پیش از شیخ نجم‌الدین، اجازات به صورت شفاهی داده می‌شد؛ ولی از زمان شیخ نجم‌الدین اجازات به صورت مکتوب ارایه شدند.

وی در پایان سخنان خود با رد این تئوری که شیخ نجم‌الدین به دست مغول‌ها شهید نشده؛ بلکه به مرگ طبیعی و عادی از دنیا رفته است، گفت: خیلی از مشایخ سلسله کمیلیه از جمله شیخ نجم‌الدین، به شهادت رسیده‌اند. نجم‌الدین کبری در حمله مغول‌ها به ایران توسط سربازان مغول شهید شد.

از داشته‌های فرهنگی خود بهره ببریم

پایان‌بخش این مراسم، ارایه توضیحات کوتاه شهروز فلاحت‌پیشه، مدیرکل سازمان‌های بین‌المللی و موافقت‌نامه‌های فرهنگی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، بود. وی گفت: سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی دستگاه دیپلماسی عمومی کشور در خارج از مرزهاست و تلاش دارد تا دیدگاه مخاطب خارجی نسبت به این سرزمین را بهبود بخشد.

وی ادامه داد: به همین منظور باید داشته‌هایی مانند نجم‌الدین کبری را معرفی کنیم. این مشاهیر دارای‌هایی دارند که اگر روی آن کار علمی صورت بگیرد و به مفاهیم قابل درک برای مخاطب امروزی، تبدیل شوند، می‌توانند بخشی از نیازهای جهان امروز را پاسخ دهند.

سخنان وي اينگونه به پايان رسيد: بايد داشته‌هاي فرهنگي ايران را تبديل به نياز كنيم و تغيير شكل آن به بسته‌هاي قابل عرضه، به مردم دنيا ارايه دهيم تا نگاه جهانيان نسبت به ايران، اصلاح شود.